

Skatteutskottets betänkande

1984/85:47

om traktamentsbeskattning m. m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motioner avseende frågor om avdrag för ökade levnadskostnader och för resor vid arbete utanför hemorten, vidare frågor om avdrag för resor med egen bil mellan bostad och arbetsplats.

Till betänkandet har fogats två reservationer. Av dessa är en gemensam för (m) och (c), medan en är undertecknad av (m). Två särskilda yttranden har lämnats, ett av (m) och (c) och ett av (fp).

Motionerna

Motioner väckta under riksmötet 1983/84

1983/84:483 av Rune Torwald (c) och Jan Hyttring (c)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att åtgärder vidtas i enlighet med vad i motionen anförts för att åstadkomma en rättvisare beskattning av uppburna traktamenten, reseersättningar m. m.

1983/84:484 av Rune Torwald (c) och Jan Hyttring (c)

I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen verkställer en snabb översyn av reglerna för avdrag för kostnad för resor med bil mellan bostad och arbetsplats i syfte att stimulera till ökad samåkning.

1983/84:1130 av Arne Gadd (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära åtgärder så att avdragsrätt för hemresor i samband med besök hos barnet/barnen kan beviljas skilda föräldrar med gemensam vård om barn, när föräldrarna tillfälligt har förvärvsarbete på annan ort än hemorten.

1983/84:1139 av Jörn Svensson (vpk)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag, innebärande att särbehandlingen av ensamstående i fråga om avdrag för fördyrade levnadsomkostnader upphör.

1983/84:1468 av Stig Josefson m. fl. (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om utvidgad rätt till avdrag för bilresor till och från arbetet i enlighet med vad som anförts i motionen.

2. att riksdagen beslutar att avdrag för resor med bil till och från arbetet skall bestämmas med hänsyn till både årsbundna (fasta) och milbundna (rörliga) kostnader.

3. att riksdagen beslutar att avdrag för resor med bil i tjänsten skall bestämmas i enlighet med den faktiska kostnaden för resan.

1983/84:1476 av Anders Nilsson (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om lag så att avdrag för resor kan beviljas ensamstående som har umgängesrätt med barn i enlighet med vad som anförts i motionen.

1983/84:2117 av Per Stenmarck m. fl. (m)

såvitt avser yrkande

1. att riksdagen – med hänvisning till motion 2116 – som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående en översyn av avdragsreglerna för arbetsresor med bil.

1983/84:2147 av Gunnar Björk i Gävle m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samma traktamentsregler skall gälla oavsett arbetsgivare.

1983/84:2165 av Bo Lundgren (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att ändra reglerna för tidsvinstberäkning avseende avdrag för resa till och från arbete enligt vad som anförts i motionen.

1983/84:2519 av Rolf Clarkson m. fl. (m)

såvitt avser yrkande

1. att riksdagen – med hänvisning till motion 2518 – som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i avsnittet Kostnaderna för att minska privatbilismen.

Motioner väckta under riksmötet 1984/85

1984/85:338 av Bo Lundgren (m) och Knut Wachtmeister (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att ändra reglerna för tidsvinstberäkning avseende avdrag för resa till och från arbete enligt vad som anförts i motionen.

1984/85:464 (jfr 463) av Rune Torwald m. fl. (c)

såvitt avser yrkande

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande justering av reglerna för bilreseavdrag så att samåkning stimuleras vid färd till och från arbetet.

1984/85:1200 av Arne Fransson (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om generösare avdragsregler vid arbete på annan ort än bostadsorten avseende

1. avdragsbeloppet för kostnad för hemresor till familjen.
2. antalet resor för vilka avdrag medges.
3. förutsättningar för avdrag för ökning i levnadskostnaderna vid dubbel bosättning.

1984/85:1210 av Stig Josefson m. fl. (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begära förslag om utvidgad rätt till avdrag för bilresor till och från arbetet i enlighet med vad som anförts i motionen.
2. att riksdagen beslutar att avdrag för resor med bil till och från arbetet skall bestämmas med hänsyn till både årsbundna (fasta) och milbundna (rörliga) kostnader.
3. att riksdagen beslutar att avdrag för resor med bil till och från arbetet då bilen används i tjänsten skall bestämmas i enlighet med den faktiska kostnaden för resan.

1984/85:1220 av Hans Nyhage (m) och Per Petersson (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en snabb utredning med uppgift att anpassa skattelagstiftningen till behovet av en ökad rörlighet på arbetsmarknaden i enlighet med vad som i motionen anförts.

1984/85:1584 av Karin Ahrland (fp)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar om ändring av reglerna för bilavdrag i enlighet med vad som anförts i motionen.

1984/85:1613 av Stig Josefson m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om sådan ändring i avdragsreglerna för traktamenten att egenföretagare och anställd som själv debiterar arbetsgivaren hotellkostnad får göra avdrag för den faktiska kostnaden i enlighet med det anförda.

1984/85:2813 (jfr 2812) av Rolf Clarkson m. fl. (m)

såvitt avser yrkande

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av reglerna för tidsvinstberäkning avseende avdrag för resa till och från arbetet, i enlighet med vad som anförts i motionen.

Gällande rätt och frågornas tidigare behandling

Traktamentsbeskattning

Den som gör tjänsteresor utanför sin vanliga verksamhetsort har rätt till avdrag för kostnaden för själva resan och också för ökade levnadskostnader i form av utgifter för hotellrum, merkostnader för måltider m. m.

Avdraget beräknas enligt en schablon som innebär att avdrag medges med belopp motsvarande uppbyret traktamente. Avdraget är dock maximerat till ett s. k. normalbelopp som motsvarar högsta dygnstraktamente enligt statens allmänna resereglemente. Normalbeloppet fastställs för varje kalenderår av riksskatteverket (RSV). Om kostnadsersättning utgått gäller särskilda regler, olika för statlig och enskild tjänst. Statlig kostnadsersättning skall i regel inte tas upp som inkomst, och avdrag får inte göras för motsvarande kostnader, även om dessa överstiger ersättningen. I fråga om enskild tjänst är principen den motsatta. Ersättningen skall tas upp som inkomst och avdrag medges för omkostnaderna.

Avdrag för ökade levnadskostnader medges emellertid inte enbart på grund av att den skattskyldige har sitt arbete på annan ort än den där han har sin bostad. Om han tar arbete på annan ort än bostadsorten eller bosätter sig på annan ort än verksamhetsorten medges avdrag endast om anställningen avser en kortare tid eller skall bedrivas på flera olika platser eller det av annan anledning inte skäligen kan ifrågasättas att han skall flytta.

Med verksamhetsort avses i princip den anställdes tjänsteställe. Vissa arbetstagare saknar dock tjänsteställe. Det gäller bl. a. anställda inom byggnads- och anläggningsbranschen. För dem anses bostadsorten normalt utgöra den vanliga verksamhetsorten. De får alltså rätt till avdrag vid arbete utanför bostadsorten enligt den nyss redovisade schablonregeln.

I den praktiska tillämpningen av denna avdragsregel har en tidsmässig begränsning av regeln kommit att gälla. I anvisningar som utfärdats av RSV sägs sålunda, att avdrag såsom för tjänsteresa i regel inte bör medges om den anställda fortlöpande haft sin arbetsplats på en och samma ort under längre tid än två år, den s. k. tvåårsregeln. Arbetsplatsen anses då ha blivit den anställdes vanliga verksamhetsort. Efter tvåårsperiodens utgång medges avdrag enligt de vanliga regler som gäller vid arbete utanför bostadsorten då traktamente inte utgått. Den skattskyldige måste då styrka att han haft de ökade levnadskostnader för vilka han yrkar avdrag.

Hösten 1983 beslutade riksdagen en utvidgning av tvåårsregeln. Beslutet innebar att den som vid arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen fortlöpande haft sin arbetsplats förlagd till en och samma ort utanför den vanliga verksamhetsorten under längre tid än två år även efter tvåårsperiodens utgång skulle erhålla avdrag såsom för tjänsteresa med belopp motsvarande faktiska utgifter för logi och dessutom för övriga kostnader med belopp som enligt riksskatteverkets (RSV) föreskrifter medges för ökade

utgifter för kost vid förrättning som pågått längre tid än 15 dygn (s. k. långtidsförrättning). De nya bestämmelserna togs in i anvisningarna till 33 § KL och skulle vara tillämpliga vid 1984 och 1985 års taxeringar. Anledningen att reglerna ansågs böra gälla endast under ett övergångsskede var enligt propositionen att beredningen av traktamentsbeskattningssakkunnigas (numera förmånsbeskattningskommittén) betänkande (SOU 1983:3) Skatteregler om traktamenten m. m. ännu inte slutförts i regeringskansliet.

Genom riksdagsbeslut i höstas (prop. 1984/85:23, SkU 11, SFS 1984:839) förlängdes lagstiftningen att gälla även vid 1986 års taxering. Anledningen härtill var att beredningen av kommittébetänkandet ännu inte hunnit slutföras.

Vid 1982/83 års riksmöte väcktes en motion vari framhölls att en reformering av traktamentsbeskattningen var en angelägen uppgift för regering och riksdag. Motionärerna pekade i sammanhanget på att under senare år en rad fall av missbruk av bestämmelserna avslöjats och begärde förslag om nya regler fr. o. m. 1985 års taxering.

Skatteutskottet avstyrkte enhälligt motionen (SkU 1982/83:50) med hänvisning bl. a. till traktamentsbeskattningssakkunnigas då nyligen avlämnade delbetänkande, vari bl. a. föreslogs att skattefriheten för den offentliga sektorns traktamenten skulle slopas, att logikostnad alltid skulle vara avdragsgill till sitt faktiska belopp, att tjänsteförrättningar inom en särskild s. k. förbudszon inte skulle berättiga till avdrag för ökade levnadskostnader och att schablonavdrag inte skulle kunna medges med högre belopp än det traktamente som skulle utgå enligt tillämpligt centralt kollektivavtal.

Med anledning av ett motionsyrkande att samma traktamentsregler skulle gälla oavsett arbetsgivare hänvisade skatteutskottet (SkU 1983/84:16) vid förra riksmötet ånyo till traktamentsbeskattningssakkunnigas – numera förmånsbeskattningskommittén – betänkande och avstyrkte motionen i avvaktan på resultatet av denna kommittés arbete. Beslutet var i denna del enhälligt.

Bilresor till och från arbetet

För bilresor mellan bostad och arbetsplats medges i allmänhet avdrag med belopp motsvarande vad det kostar att anlita allmänna kommunikationsmedel. Under vissa förutsättningar medges dock avdrag för bil. Härför krävs att arbetsplatsen ligger på ett visst minsta avstånd från bostaden och att den skattskyldige gör en viss minsta tidsvinst – två timmar – vid resor med bil jämfört med om resorna företas med allmänna kommunikationsmedel. Dessa inskränkningar gäller dock inte för skattskyldiga som på grund av ålder, sjukdom eller handikapp är nödsakade att använda bil för sina resor och inte heller för skattskyldiga som regelmässigt använder bil i tjänsten. När bestämmelserna ändrades år 1981 (prop. 1981/82:118, SkU 44, rskr 285)

skrevs kraven på tidsvinst och på visst minsta avstånd mellan bostaden och arbetsplatsen in i lagtexten. Tidigare hade dessa endast funnits i form av anvisningar från RSV. Också den ovillkorliga rätten till avdrag för bil vid regelmässig användning av denna i tjänsten lagfästes i det sammanhanget. Tillämpningen blev aktuell första gången vid 1983 års taxering.

Med hänsyn till att begreppet "regelmässigt" gavs en skiftande tolkning i olika delar av landet föreslog regeringen hösten 1983 i proposition till riksdagen (prop. 1983/84:68) ett förtydligande i form av en precisering av hur många dagar en bil bör användas i tjänsten för att man på den grunden skall kunna godkänna avdrag för kostnader med bil mellan bostad och arbetsplats. Förslaget godtog riksdagen (SkU 1983/84:16, SFS 1983:1051).

De nya bestämmelserna innebär att en skattskyldig som använder bil i tjänsten minst 60 dagar per år och därvid kör minst 300 mil i tjänsten får avdrag för kostnader för resor med bil till och från arbetet under de dagar som bilen används i tjänsten. Används bilen i tjänsten under minst 160 dagar per år medges av förenklingskäl avdrag under alla de dagar som bilen används för resor mellan bostaden och arbetsplatsen. Även i detta fall gäller som villkor för avdragsrätt av förenklingskäl en viss minsta körsträcka av 300 mil.

Enligt tidigare gällande bestämmelser togs vid beräkning av bilreseavdraget hänsyn både till kostnader som var direkt beroende av körd körsträcka – milbundna eller rörliga kostnader – och till övriga – årsbundna eller fasta – kostnader. Riksdagsbeslutet vid förra riksmötet innebär att avdrag bara skall medges för rörliga kostnader.

I samband med att de nya reglerna om avdrag för bilresor till och från arbetet behandlades av riksdagen väcktes motioner med yrkanden om utvidgningar i olika hänseenden av avdragsrätten. Utskottet avstyrkte motionerna och anförde i samband därmed bl. a. (SkU 1983/84:16):

Rätten till avdrag för bilresor till och från arbetet berör ett mycket stort antal skattskyldiga. Inte minst av administrativa skäl och från kontrollsynpunkt är det enligt utskottets mening därför angeläget att reglerna om detta avdrag utformas så att de blir någorlunda lättillämpade i praktiken. Detta torde förutsätta att avdragsrätten bedöms med utgångspunkt i en schablon. En schablon kan av naturliga skäl inte ge ett i alla lägen tillfredsställande resultat. Med den utformning schablonen erhållit i propositionen har man, såvitt utskottet kan bedöma, tillgodosett kravet på enkelhet i den praktiska tillämpningen och samtidigt tagit rimlig hänsyn till de skattskyldigas intresse. Utskottet anser således att schablonen är väl avvägd och vill i sammanhanget understryka att det lägsta dag- resp. milantal som satts som gräns för rätten till bilavdrag för resor till och från arbetet gäller beskattningsåret i dess helhet. Man skall således ta hänsyn till om det varit praktiskt möjligt att använda bilen hela eller endast en del av året. Som exempel på omständigheter som kan föranleda att man godtar ett färre antal dagar än de angivna nämns i propositionen att den skattskyldige på grund av sjukdom, militärtjänstgöring, utlandsvistelse eller liknande varit förhindrad att arbeta hela året eller att anställning varat endast en del av året.

Med anledning av ett motionsyrkande att man vid beräkning av bilavdraget skulle beakta även fasta kostnader framhöll utskottet:

I likhet med departementschefen anser utskottet det befogat att man vid beräkning av avdraget för bilresor beaktar endast rörliga kostnader. Sannolikheten talar enligt utskottets mening för att de flesta skattskyldiga med avdrag för kostnader för bilresor mellan bostad och arbetsplats skulle ha innehaft bil även om de inte använt den för resor till och från arbetsplatsen.

Mot utskottsbeslutet anfördes reservationer av (m), (c) och (fp).

Utskottet avstyrkte vid samma tillfälle också en motion om att vid tidsvinstbestämningen skulle medräknas också den tid det tar att lämna och hämta barn på daghem. Utskottet framhöll i sammanhanget att tidsvinstberäkningen i princip endast borde avse tidsåtgången för att komma till och från arbetsplatsen inkl. naturligtvis den tid som går åt för att uppsöka och att gå till och från parkeringsplats. Ett avsteg från denna princip skulle enligt utskottets mening medföra kontroll- och tillämpningssvårigheter.

Frågan om att genom avdragsreglerna stimulera till samåkning har tidigare också prövats av utskottet. I sitt betänkande SkU 1981/82:44 avstyrkte utskottet en motion med sådant innehåll. Utskottet framhöll därvid bl. a. följande:

Den ändring av avdragsbestämmelserna som bl. a. innebär att kravet på tidsvinst för erhållande av bilavdrag skärpts torde medföra att många som hittills har fått avdrag för bilresor inte längre kan påräkna ett sådant avdrag. Detta i kombination med regeringens aviserade förslag om marginalskattsänkningar, vilka generellt minskar värdet av avdrag, bör öka intresset för att minska resekostnaderna, och detta i sin tur bör kunna såväl främja energihushållning och kollektivtrafik som stimulera till ökad samåkning.

Utskottet

Kostnader vid arbete utom hemorten

I betänkandet behandlar utskottet ett flertal motioner som tar upp frågor om avdrag för bl. a. ökade levnadskostnader vid arbete utom hemorten och om avdrag för kostnader för bilresor till och från arbetet. En redogörelse för gällande bestämmelser och riksdagens tidigare ställningstaganden rörande frågor som aktualiserats i motionerna lämnas i inledningen till detta betänkande.

Rune Torwald och Jan Hyttring (båda c) kritiserar i motion 1984/85:483 det nuvarande systemet för beskattning av traktamenten och reseersättningar. De vänder sig bl. a. mot de möjligheter till missbruk som bestämmelserna i sin nuvarande utformning erbjuder och mot den olikformighet som på detta område råder mellan å ena sidan statliga och kommunala och å andra sidan privata arbetsgivare. De begär att regeringen vidtar åtgärder i syfte att åstadkomma en rättvisare beskattning av traktamenten och reseersättningar.

Liknande synpunkter förs fram av Gunnar Björk i Gävle m. fl. (c) i motion 1983/84:2147. Motionärerna i denna motion liksom motionärerna i motion 1984/85:1613 av Stig Josefson m. fl. (c) pekar särskilt på den olikhet mellan statliga och privata befattningshavare som ligger däri att de förra alltid får sina faktiska utgifter för logi täckta, medan de senare, då uppbygget natraktamente inte förslår till att täcka logikostnader, måste styrka att deras samtliga ökade levnadskostnader under ett dygn överstigit normalbeloppet. Motion 1983/84:2147 utmynnar i ett krav på att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samma traktamentsregler skall gälla oavsett vem som är arbetsgivare, medan motionärerna bakom motion 1984/85:1613 yrkar sådan ändring av gällande bestämmelser att egenföretagare och anställda som själva debiterar arbetsgivaren sina utgifter för hotell får göra avdrag för den faktiska logikostnaden.

Jörn Svensson (vpk) tar i motion 1983/84:1139 upp frågan om ensamstående rätt till avdrag för ökade levnadskostnader. Han framhåller att sådana kostnader uppkommer oavsett civilstånd och oavsett den skattskyldiges levnadsförhållanden i övrigt och menar att extrakostnader för exempelvis måltider vid arbete utanför hemorten eller under andra kostnadskrävande omständigheter ingalunda är mindre för en ensamstående än för en samboende. Han anser att riksdagen bör hos regeringen begära förslag om likabehandling i skattehänseende av ensamstående och samboende när det gäller avdrag för ökade levnadskostnader.

Traktamentsbeskattningsfrågor tas också upp av Arne Fransson (c) i motion 1984/85:1200 och av Hans Nyhage och Per Petersson (båda m) i motion 1984/85:1220. Yrkandet i den förra motionen syftar *dels* till ökade möjligheter att vid arbete utom hemorten erhålla avdrag för kostnader för hemresor till familjen, *dels* till att förbättra förutsättningarna att vid dubbel bosättning erhålla avdrag för ökade levnadskostnader. I den senare motionen begärs en utredning med uppgift att anpassa skattelagstiftningen till behovet av en ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Vad motionärerna därvid åsyftar är en förbättring av möjligheterna för främst ensamstående men även för arbetstagare med familj att erhålla avdrag för ökade levnadskostnader vid anställning på annan ort än hemorten.

I två motioner slutligen, 1983/84:1130 av Arne Gadd (s) och 1983/84:1476 av Anders Nilsson (s) begärs förbättrade möjligheter för fränskild förälder att vid arbete på annan ort än bostadsorten erhålla avdrag för kostnader för besök hos eget barn.

Utskottet har förståelse för flera av de synpunkter som förs fram i motionerna. De nuvarande olikheterna i traktamentsbeskattningshänseende mellan å ena sidan statliga och kommunala befattningshavare och å andra sidan anställda i privat tjänst kan enligt utskottets mening inte accepteras. Inte heller kan det anses rimligt att ensamstående – som nu ofta sker – skall särbehandlas när det gäller rätten till avdrag för ökade levnadskostnader och för hemresor vid arbete utanför hemorten. Utskottet anser det således

angeläget att traktamentsreglerna ändras och att så sker utan onödigt dröjsmål.

Traktamentsbeskattningssakkunniga (numera förmånsbeskattningskommittén), som enligt sina direktiv haft till huvuduppgift att utjämna skillnaderna i skattehänseende mellan olika löntagarkategorier och söka begränsa avdragen för kostnader i samband med tjänsteresor till sådana utgifter som innebär en verklig fördyring för den anställda, har år 1983 avlämnat ett delbetänkande (SOU 1983:3) Skatteregler om traktamenten m. m. Utredningen har föreslagit bl. a. att skattefriheten för den offentliga sektorns traktamenten slopas, att tjänsteförrättningar inom en särskild s. k. förbudszon inte skall berättiga till avdrag för ökade levnadskostnader och att schablonavdrag inte skall kunna medges med högre belopp än det traktamente som utgår enligt tillämpligt centralt kollektivavtal. Utredningsförslaget innebär också att traktamentsreglerna anpassas till den s. k. *natvenil* som tillämpas vid förrättning med övernattning i statlig tjänst och som går ut på att arbetsgivaren ersätter nattkostnaden med belopp som motsvarar den verkliga kostnaden för hotell e. d. Utredningen har föreslagit schablonregler för resor med övernattning av innebörd att avdrag normalt skall medges med dels belopp motsvarande faktisk logikostnad, dels ett schablonbelopp för dag. Utredningens förslag i fråga om avdragsrätt vid dubbel bosättning är så utformat att reglerna medger avdragsrätt även för ensamstående. Slutligen bör enligt utredningens uppfattning också den som saknar familj ha möjlighet att få hemreseavdrag, beräknat med utgångspunkt i ett skäligen antal hemresor per månad.

Av vad utskottet nu anfört framgår att traktamentsbeskattningssakkunnigas förslag direkt eller indirekt berör alla de frågor som tagits upp i de nu aktuella motionerna och att syftet med huvuddelen av dessa, om utredningsförslaget antas, kommer att bli i huvudsak tillgodosett. Utskottet förutsätter att man vid beredningsarbetet inom regeringens kansli beaktar de synpunkter som framförts i motionerna. Målet bör – som utskottet tidigare i olika sammanhang framhållit – vara att så långt det är möjligt tillgodose löntagarnas berättigade krav på likformighet och rättvisa vid beskattningen. Samtidigt bör naturligtvis bestämmelserna vara så utformade att de förebygger eller motverkar missbruk och att de inte onödigtvis försvårar deklara-tions- och taxeringsarbetet.

Någon särskild åtgärd med anledning av motionerna finner utskottet – i avvaktan på resultatet av det pågående beredningsarbetet – inte påkallad. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till samtliga i detta avsnitt behandlade motioner.

Bilresor till och från arbetet

I fyra motioner ställs yrkanden som alla har till syfte att stimulera till ökad samåkning med bil mellan bostad och arbetsplats. Det gäller motionerna

1983/84:484 av Rune Torwald och Jan Hyttring (båda c), 1983/84:2117 av Per Stenmarck m. fl. (m), 1983/84:2519 av Rolf Clarkson m. fl. (m) och 1984/85:464 av Rune Torwald m. fl. (c).

Som framgår av den redogörelse som lämnats i inledningen till detta betänkande (se ovan s. 7) har motioner med liknande yrkanden tidigare prövats av skatteutskottet. De skäl mot att genom särskilda åtgärder söka stimulera till ökad samåkning som utskottet därvid åberopat har godtagits av riksdagen. Enligt utskottets uppfattning saknar riksdagen anledning att nu frånträda sin tidigare intagna ståndpunkt i denna fråga. Utskottet avstyrker följaktligen motionerna.

I ytterligare fyra motioner tar motionärerna upp frågor som gäller beräkningen av tidsvinst vid bilresor till och från arbetet. Yrkandena i samtliga dessa – det gäller den vid förra riksmötet väckta motionen 1983/84:2165 av Bo Lundgren (m) samt motionerna 1984/85:338 av Bo Lundgren och Knut Wachtmeister (båda m), 1984/85:1584 av Karin Ahrland (fp) och 1984/85:2813 av Rolf Clarkson m. fl. (m) – går ut på att man vid tidsvinstberäkningen skall beakta också tid som det tar att lämna och hämta barn på daghem och liknande.

Även denna fråga har utskottet prövat tidigare (se ovan s. 7). Utskottet vidhåller sin uppfattning att tidsvinstberäkningen bör inkludera uteslutande tid som går åt för att komma till och från arbetsplatsen inkl. tid för att uppsöka och för att gå till och från parkeringsplats. Ett avsteg från denna princip skulle – som utskottet tidigare framhållit – kunna medföra kontroll- och tillämpningsproblem. Utskottet avstyrker därför även dessa motioner.

I två motioner, båda med Stig Josefson (c) som första namn, 1983/84:1468 och 1984/85:1210 yrkas ändringar i de bestämmelser om avdrag för bilresor mellan bostad och arbetsplats som beslutades vid förra riksmötet. Motionärerna anser reglerna alltför restriktiva och menar att rätten till avdrag bör gälla utan den begränsning som avser bilens användning i tjänsten ett visst minsta antal dagar. En förutsättning för avdragsrätt bör – menar de – däremot vara antingen att bilen körs minst två mil per dag de dagar den används för resor till och från arbetet eller att arbetstagaren är skyldig att ha bilen till hands på arbetsplatsen. Beräkningen av avdraget bör enligt motionärernas mening ske med beaktande även av de fasta utgifterna för bilen och – i de fall då bilen används i tjänsten – med utgångspunkt i de faktiska kostnaderna för bilanvändningen.

Utskottet vill med anledning av dessa yrkanden erinra om att utskottet i samband med behandlingen förra året av förslaget till nya regler uttalade (jfr. ovan s. 6) att schablonen fick anses väl avvägd och att det inte minst av administrativa skäl och från kontrollsynpunkt var angeläget att bestämmelserna var någorlunda lättillämpade. Ett bifall till yrkandena skulle enligt utskottets mening försvåra kontrollen och medföra tillämpningssvårigheter.

De nya reglerna tillämpas första gången vid innevarande års taxering och man har alltså ännu inte någon praktisk erfarenhet av bestämmelsernas

tillämpning. Någon anledning att redan nu göra ändringar i lagstiftningen föreligger därför inte.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna.

Utskottet hemställer

1. beträffande *traktamentsbeskatningen*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:483, 1983/84:1139, 1983/84:2147, 1984/85:1200, 1984/85:1220 och 1984/85:1613,
2. beträffande *resor för besök hos eget barn*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1130 och 1983/84:1476,
3. beträffande *åtgärder för att stimulera samåkning*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:484, 1983/84:2117 yrkande 1, 1983/84:2519 yrkande 1 och 1984/85:464 yrkande 2,
4. beträffande *tidsvinstberäkning*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:2165, 1984/85:338, 1984/85:1584 och 1984/85:2813 yrkande 2,
5. beträffande *förutsättningarna i övrigt för bilavdrag och bilavdragets beräkning*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1468 och 1984/85:1210.

Stockholm den 19 mars 1985

På skatteutskottets vägnar

RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Lars Hedfors (s), Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s) och Erkki Tammenoksa (s).

Reservationer

Tidsvinstberäkning (mom. 4)

1. Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Även denna" och slutar med "dessa motioner" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att man vid beräkning av tidsvinst för resa med bil jämfört med resa med allmänna kommunikationsmedel bör beakta också den tid det tar att lämna och hämta barn på daghem, fritidshem och liknande. Daghem eller motsvarande ligger ofta så att man vid

resa med kollektiva kommunikationsmedel måste göra flera byten med avsevärd tidsåtgång. Av dessa och andra praktiska skäl kan det vara nödvändigt att använda bil.

dels att utskottet under mom. 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2813 yrkande 2 samt med anledning av motionerna 1983/84:2165, 1984/85:338 och 1984/85:1584 hos regeringen begär förslag om ändring av reglerna för avdrag för resor med bil mellan bostad och arbetsplats i enlighet med vad utskottet anfört.

Förutsättningarna i övrigt för bilavdrag och bilavdragets beräkning (mom. 5)

2. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 10 med "Utskottet vill" och slutar på s. 11 med "utskottet motionerna" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är de bestämmelser om avdrag för bilresor mellan bostad och arbetsplats som antogs av riksdagen hösten 1983 alltför restriktiva. Varken förutsättningarna för rätt till avdrag eller beräkningssättet tillgodoser enligt utskottets mening rimliga krav på rättvisa och likformighet mellan olika skattskyldiga. Utskottet anser sålunda att rätten till avdrag rimligen bör gälla utan någon begränsning till ett visst minsta antal dagars användning av bilen i tjänsten. En förutsättning för avdragsrätt bör däremot vara att körsträckan i tjänsten inte är alltför kort. En daglig körsträcka om minst två mil de dagar då bilen används för resor till arbetet får anses innebära en rimlig avvägning. Denna begränsning bör dock av naturliga skäl inte gälla i sådana fall då arbetstagaren är skyldig att ha bilen till hands på arbetsplatsen.

Enligt utskottets mening saknas anledning att inte beakta de fasta utgifterna när man beräknar avdragets storlek. I de fall då bilen används i tjänsten bör även avdraget för resorna till och från arbetet beräknas med utgångspunkt i de faktiska kostnaderna för bilanvändningen.

dels att utskottet under mom. 5 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1468 och 1984/85:1210 hos regeringen begär förslag om rätt till avdrag för kostnader för resor mellan bostad och arbetsplats utformat i enlighet med vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

Åtgärder för att stimulera samåkning (mom. 3)

1. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m) och Ewy Möller (m) anför:

Från energibesparingssynpunkt – och av hänsyn till miljön – är det angeläget att söka åstadkomma en ökad samåkning mellan bostad och arbetsplats. Det avdrag som en bilägare enligt riksskatteverkets anvisningar i dag är berättigad till vid samåkning ger enligt vår mening inte tillräcklig kompensation för kostnaderna. Vi anser således att reglerna om bilkostnadsavdrag bör ses över i syfte att stimulera till ökad samåkning mellan bostad och arbetsplats och förutsätter att regeringen tar initiativ till en sådan översyn.

Förutsättningarna i övrigt för bilavdrag och bilavdragets beräkning (mom. 5)

2. Kjell Johansson (fp) anför:

För att få avdrag för bilresor till och från arbetet när bilen används i tjänsten krävs enligt bestämmelser som riksdagen antog vid förra riksmötet antingen att antalet dagar då bilen används för tjänstekörning uppgår till minst 60 – man får då avdrag för resor till och från arbetet de dagar bilen använts i tjänsten – eller att bilen använts för tjänsteuppdrag 160 dagar om året, då man får avdrag för alla de dagar som bilen använts för resor till och från arbetet. I båda fallen krävs emellertid att antalet i tjänsten körda mil uppgår till minst 300 mil för år räknat. När reglerna ändrades hade fp ett eget förslag med bl. a. kortare tidsgräns. Därvid påtalades också det egendomliga i att den som använder bilen 60 dagar om året i tjänsten måste köra 5 mil om dagen för att erhålla avdrag, medan det för den som använder bilen 160 dagar om året i tjänsten räcker med en daglig körsträcka om mindre än 2 mil för att avdragsrätt skall föreligga.

Fp:s förslag innebar att fler skulle komma i åtnjutande av bilavdrag, dock med något lägre belopp per mil. Detta motiverades av statsfinansiella skäl.

Jag förutsätter att regeringen i lämpligt sammanhang föreslår de ändringar av bestämmelserna som kan visa sig motiverade.

